

Sygn. akt V CSK 705/14

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa [...] Bank S.A. w W.

przeciwko Gminie K.

z udziałem Prokuratora Prokuratury Okręgowej w G.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 czerwca 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 30 czerwca 2014 r.,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Pozwana wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, nieważność postępowania oraz oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Za zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., uznała: 1) kwestię wpływu odstąpienia od umowy, z której pochodzi przelana wierzytelność na skuteczność umowy przelewu i istnienie samej wierzytelności oraz wpływu odstąpienia od umowy, które unicestwia stosunek prawny i pochodzącą z niego wierzytelność na konsekwencje prawne dla dłużnika scedowanej wierzytelności i cesjonariusza wynikające z ewentualnych rozliczeń stron umowy, od której odstąpiono w oparciu o przepis art. 494 k.c., oraz 2) kwestię wpływu wysokości udzielonego kredytu zabezpieczonego umową przelewu wierzytelności, której jedynym celem jest cel zabezpieczenia spłaty kredytu na fakt zaspokojenia cesjonariusza przez dłużnika przelanej wierzytelności w wysokości przewyższającej kwotę udzielonego cedentowi kredytu, a zatem również spełnienie celu zabezpieczenia, a nadto 3) kwestię zakresu wierzytelności objętej przelewem wynikającej z woli stron umowy przelewu w kontekście ograniczeń wynikających z art. 509 § 1 k.c. i art. 353¹ k.c. oraz prawną dopuszczalność zbycia w drodze umowy prawa cywilnego - przelewu wierzytelności świadczenia publicznoprawnego, jakim jest podatek od towarów i usług VAT należny od wierzytelności będącej

przedmiotem przelewu w związku z istnieniem dwóch odrębnych reżimów prawnych, tj. prawa prywatnego (cywilnego) i publicznego oraz konsekwencji z tego wynikających.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga wskazania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). Zagadnienie to musi być nadto „istotne” ze względu na wagę zawartego w nim problemu interpretacyjnego dla systemu prawa, a podstawa faktyczna i prawna rozstrzygnięcia wydanego w sprawie, w której zapadł zaskarżony wyrok musi pozostawać w związku ze sformułowaniem przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie. Przy rozpoznawaniu sprawy w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy nie mógłby bowiem wyjść poza granice zaskarżenia i podstawy skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 k.p.c.); związany byłby też ustaleniami faktycznymi Sądów *meriti* przyjętymi za podstawę rozstrzygnięcia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

W sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie na temat sposobu, w jaki należy rozwiązać przedstawiony problem, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

W sformułowaniu zagadnienia prawnego pozwana akcentuje, że po zawarciu umowy przelewu wierzytelności o zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane odstąpiła od umowy, na podstawie której miała powstać przelana wierzytelność, a to spowodowało konieczność rozliczenia się stron tego stosunku prawnego stosownie do art. 494 k.c., z takim skutkiem, że wierzytelność będąca przedmiotem przelewu przestała istnieć. Pozwana pomija jednak okoliczność, że do złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy doszło w czasie, gdy umowa łącząca ją z wykonawcą robót budowlanych (cedentem) była już w istotnej części wykonana, a zgodnie z ustalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego świadczenia z umowy o roboty budowlane, jeśli nawet nie jest podzielne w ścisłym znaczeniu

tego pojęcia ustalonym w art. 379 § 2 k.c., to mogą być spełniane częściowo, w miarę ukończenia poszczególnych etapów prac, stanowiących pewien fragment, składający się na całość obiektu (por. wyroki Sądu Najwyższego z 19 marca 2004 r., IV CSK 172/03, OSNC 2005, nr 3, poz. 56, z 17 lipca 2008 r., II CSK 112/08, nie publ., z 12 października 2011 r., II CSK 63/11, nie publ.). Oświadczenie o odstąpieniu od takiej umowy nie odnosi skutku niweczącego tytuł do świadczeń wymagalnych i wykonanych przed jego złożeniem i w tym zakresie nie wywołuje skutku wstecznego (por. też wyroki Sądu Najwyższego z 19 marca 2004 r., IV CSK 172/03, nie publ., z 20 kwietnia 2006 r., III CSK 11/06, nie publ., z 4 czerwca 2009 r., III CSK 337/08, nie publ., z 9 lipca 2009 r., III CSK 341/08, nie publ.).

Dla oceny zasadności roszczeń powoda wywodzonych z umowy przelewu na jego rzecz wierzytelności H.P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jako wykonawcy robót w stosunku do pozwanej jako ich inwestora, nie mają znaczenia stosunki prawne łączące powoda ze spółką H.P., jako cedentem. Umowa kredytowa zawarta przez te podmioty nie była przedmiotem sporu w niniejszej sprawie.

Przedmiotem przelewu, w związku z którym doszło do sporu była wierzytelność (art. 509 § 1 i 2 k.c.) o zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez H.P. spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz pozwanej. Podatek od towarów i usług naliczony we właściwej stawce kształtuje ostateczną wysokość wynagrodzenia za roboty budowlane, a z ustaleń dokonanych w sprawie wynika, że zasada ta obowiązywała też w stosunkach między pozwaną a H. P. spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Wykonawca robót określał kwotę brutto do zapłaty przez pozwaną i takie wynagrodzenie pozwana miała obowiązek mu zapłacić. Wobec ustalenia, że przedmiotem umowy przelewu zawartej między powodem i spółką H.P. była wierzytelność spółki H.P. w stosunku do pozwanej o zapłatę wynagrodzenia w kwocie brutto za roboty wykonane na jej rzecz, nie ma powodów, by rozważać kwestię obciążeń podatkowych związanych z tymi świadczeniami. Nabywający towary i usługi płaci za nie cenę (wynagrodzenie) obejmującą już naliczony podatek, jako element kształtujący jej wysokość. Inny zakres podlegającej przelewowi wierzytelności musiałyby wynikać z umowy.

Nieważności postępowania pozwana upatrywała „w praktycznym uniemożliwieniu jej obrony jej praw poprzez uniemożliwienie jej wykazania trafności jej racji przy wykorzystaniu wszystkich zgłoszonych przez nią wniosków dowodowych”.

Nie jest przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ewentualna nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, a jedynie przed sądem drugiej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2009 r., II CSK 80/09, nie publ.), a sformułowany przez pozwaną zarzut i okoliczności go uzasadniające nie może przemawiać za uznaniem postępowania przed Sądem Apelacyjnym, który rozpoznawał apelację pozwanej od wyroku Sądu pierwszej instancji za nieważne. Pozwana nie bierze pod uwagę, że w art. 227 k.p.c. ustawodawca wyznaczył zakres okoliczności, które mogą podlegać dowodzeniu w postępowaniu przed sądem. Postępowanie dowodowe w świetle tego przepisu ma dotyczyć faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, a nie wszystkich faktów, które strona chce zaprezentować sądowi, dotyczących jej relacji z przeciwnikiem i innymi osobami. Postępowanie dowodowe przez sądem drugiej instancji może być nadto ograniczone, stosownie do przesłanek ustalonych w art. 381 k.p.c. Przestrzeganie przez sąd w postępowaniu dowodowym powyższych reguł ma służyć zrealizowaniu zasady ustalonej w art. 6 k.c. i art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Za oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej miały przemawiać uchybienia prawu procesowemu przez Sąd drugiej instancji (art. 233 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 378 § 1 i 382 k.p.c.), brak woli wyjaśnienia okoliczności faktycznych sprawy przez ten Sąd, naruszenie zasady bezpośredniości w postępowaniu dowodowym i zaniechanie zweryfikowania informacji dostarczonych przez pozwaną o wynikach postępowania prokuratorskiego.

W judykaturze podkreśla się, że kwalifikacja skargi kasacyjnej jako oczywiście uzasadnionej jest usprawiedliwiona wtedy, gdy każdy prawnik bez przeprowadzania wnikliwej analizy przebiegu postępowania i wydanego w nim rozstrzygnięcia doszedłby do wniosku, że zarzut skarżącego jest niewątpliwy, a zaskarżone orzeczenie jaskrawo nieprawidłowe i nietrafne. Chodzi więc, jak to

ujął Sąd Najwyższy w postanowieniu z 10 stycznia 2003 r., V CZ 197/02 (OSNC 2004, nr 3, poz. 49), o szczególne, kwalifikowane wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji i o naruszenia niepodlegające różnym ocenom, dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika.

Skonfrontowanie uzasadnienia zaskarżonego wyroku z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozawala stwierdzić, żeby skarga kasacyjna pozwanej była oczywiście uzasadniona, a więc już na pierwszy rzut oka i bez potrzeby przeprowadzania bardziej złożonych rozumowań (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 stycznia 2011 r., IV CSK 485/10, nie publ. oraz z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 98 § 1 i 3, art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 461), orzeczono jak w postanowieniu.